

ФУТБОЛДА ТАДРИЖИЙ ҲУЖУМГА ҚАРШИ ҲИМОЯГА ЎРГАТИШ

Бозоров Фахриддин Рустам ўғли

53-21 гуруҳ талабаси

<https://doi.org/10.5281/zenodo.8128749>

Аннотация. Ушбу мақолада футболда тадрижий ҳужумга қарши ҳимояга ўргатиш ҳаракатлари бўйича маълумотлар таҳлил қилинган.

Калит сўзлар: Тадрижий ҳужумга қарши кураш, мудофаа ўйинчилари, бутун команда билан мудофааланиш, Марказий ҳужумчиларнинг асосий вазифалари.

TRAINING IN DEFENSE AGAINST EVOLUTIONARY ATTACK IN FOOTBALL

Abstract. This article analyzes data on efforts to train defense against evolutionary attack in football.

Key words: the fight against the evolutionary attack, defensive players, defense with the entire team, the main tasks of the central attackers.

ТРЕНИРОВКА ТАКТИЧЕСКОЙ ЗАЩИТЫ ОТ НАПАДЕНИЯ В ФУТБОЛЕ

Аннотация. В этой статье анализируются данные о тренировочных действиях по защите от тактического нападения в футболе.

Ключевые слова: тактическое противодействие атаке, защитники, защита всей командой, основные задачи центральных нападающих.

Тадрижий ҳужумга қарши кураш команда мудофаа ҳаракатларини уюштиришнинг жуда кенг тарқалган тури ҳисобланади. Мазкур ҳимоя команда ҳаракатларини амалга ошираётганда, бундай ўйин рақиблар учун фойдалироқдай туюлиши мумкин. Чунки ташаббус улар қўлида бўлади, вақтдан улар ҳам танқислик сезмайдилар. Бироқ, ҳимоядагилар бир-бирига мос ҳаракат қилиб, рақибни муҳим омил – дарвозага ўтадиган йўлдан маҳрум қилиб қўядилар.

Агар рақиб томон ҳужумга ўтаётганда тактик восита сифатида қисқа ва ўртача узатишлардан фойдаланиб, асосан тадрижий ҳужумга зўр берадиган бўлса, ҳимояланаётган команда ҳужумнинг биринчи босқичида фаол кураш қилмай орқага чекинишни маъқул топади. Бунда рақиблар тўпни олға суриб боришни қийинлаштиришни мақсад қилиб қўйган бўладилар.

Тадрижий ҳужумнинг иккинчи босқичида мудофаа ўйинчилари ҳужум йўналишида кўпайишади ёки жабҳа бўйлаб тарқалиб, жой ва тўп учун курашда қатнашадилар. Бунда страховка уюштирилиши шарт.

Ҳужумнинг учинчи босқичида дарвозага яқинлашган сари рақибларнинг тўпи борлари ҳам, тўпи йўқлари ҳам ҳаракат тезлигини, айтиш жоизки, ҳужумдаги ўйинчилар сонини ҳам ошира бораётган бир пайтда ҳимоячилар зич тўсиқ ҳосил қилишлари ва рақибларнинг зарба бериш пози-циясига чиқишларини қийинлаштириб қўйишлари керак.

Тадрижий ҳужумга қарши ҳимояга бўлган асосий талаблар:

1. Ўйинчиларнинг орқага чекиниши. Бу манёвр қулай позиция ишғол қилиб, рақибларни кўндаланг узатишларга ўтишга мажбур қилиш мақсадида қўлланилади. Айтиш жоизки, вақтда мудофаадаги ўйинчилар рақибларнинг ҳам, тўпнинг ҳам ҳаракатланишини эътибор билан кузатиб борадилар.

2. Ҳимоячиларнинг тўп ва жой учун бевосита курашда иштирок этиши. Одатда, бундай кураш рақиблар майдон-нинг ҳимояланаётган команда томонига ўтиб, ҳаракат тезлиги ва ҳужумда қатнашаётган ўйинчилар сонини оширгандан кейин бошланади.

3. Страховка ва ўзаро алмашиниш вақтида мудофаа қаторлари батартиблигини сақлаб қолиш, шунингдек, ўйинчиларнинг рақиблар ҳужуми йўналишида ҳаракат-ланиши.

Мудофаада ўйнашнинг асосий принциплари:

1. Бутун команда билан мудофааланиш. Команданинг ҳамма ўйинчилари ўйиннинг турли босқичларида мудофаада иштирок этадилар. Ҳужумчилар бериб қўйилган тўпни қайтариб олишга ёрдам берадиган фаол мудофаа ҳара-катлари қилишлари кеарк.

2. Хавфли зонада ҳужум қилаётган команданинг ҳамма ўйинчилари йўлини тўсиб олиш. Агар ҳужум қилаётган команданинг ўйинчилари тўпни бошқараётган шерикла-ридан қисқа ёки ўртача узатиш етиб борадиган масофада бўлса ва тўпни тўппа-тўғри улар оёғига тушириб бериши ёки очик жойга чиқариб бериши мумкин бўлса, бу ўйинчилар йўли шахсан тўсилган бўлиши керак.

3. Страховка ва ўзаро страховка приципларига қатъиян риоя қилиш. Страховка қилаётган ўйинчи шеригининг хатосини вақтида тузата оладиган позицияда бўлиши керак. Бундай позиция қарийб ҳамма вақт страховка қилинаётган шерикнинг ортида, ўз дарвозасига яқинроқ жойда бўлади.

4. Айтиб туришдан фойдаланиш. Одатда, ўз дарво-засига яқинроқ бўлган ўйинчи шерикларининг ҳаракатини бошқариб туради. Шу маънода дарвозабоннинг ўрни алоҳидадир. Унинг позицияси рақиблар ҳужуми ривож ва шерикларининг мудофаадаги ҳаракатларини эътибор билан кузатиш, ўйин вазиятини тўғрироқ баҳолаб, вақтида айтиб туриш билан шериклари хатосининг олдини олиш ва уни тузатиш имконини беради.

Тўртта ҳужумчи билан бўладиган ҳужумда қанотлардан фойдаланган маъқул. Тезкорлик хислатлари юксак бўлган қанот ҳужумчилари якка курашда ёки энг яқин турган шериги ёрдамида уни қўриқлаётган ўйинчини доғда қолдириб, илгарилаб кета бошлайди. Бунда қўйидагича ҳаракатларни амалга ошириш мумкин:

а) дарвоза чизиги яқинига чиқиш ва тўпни калла қўйиб ҳужумни яқунлаш учун мумкин қадар узокдаги устун яқинига тепалатиб узатиш;

б) дарвоза чизиги яқинига чиқиб, кейин шериги зарба беришини ёки рақиб оёғидан рикошет бўлишини мўлжал-лаб тўпни дарвозанинг узунасига ёки сал орқароққа пастдан ғизиллатиб бериш;

в) қанот ҳужумчисининг дарвоза рўпарасига зарба бериш позициясига, яъни «бурчак кесиб» чиқиши.

Марказий ҳужумчиларнинг асосий вазифалари – марказдан ёриб ўтишни уюштириш. Дарвозани забт этишга қулай позиция эгаллай туриб, улар айланиб ўтиш ва шерик билан ҳамкорлик қилишини бирга қўшиб олиб боришдан кенг фойдаланган ҳолда дадил, кескин ҳаракат қилишлари керак. Бу ихтисосдаги ўйинчилар дарвозабондан ёки штангадан қайтган тўпларни қайта уриб киритишга, дарвозани мўлжаллаб зарба бериш учун пайдо бўлиб қолган озгина имкониятдан ҳам фойдаланиб қолишга ҳамма вақт тайёр турадилар. Агар ҳужум марказдан бўлаётган бўлса, унда марказий ҳужумчилар сохта манёврлардан ва жой алмашинишлардан фойдаланиб, ўзгарувчан тезликда ўйнаб, зарба берадиган позицияга очилиб чиқишга ҳаракат қиладилар. Марказий ҳимоячилардан

бирининг орқасидан очилиб чиқиш энг фойдали очилиш ҳисобланади. Ўрта қатор ўйинчисини ҳужумга қўшиб комбинация қилишда марказий ҳужумчи сохта манёвр қилиб, шериги кириб келадиган зонадан марказий ҳимоячини олиб кетиши керак.

Ўрта қатор ўйинчилари олдинги марраларга чиқиши мумкин. Бунда улардан бири ҳужумда фаол иштирок этади, иккинчиси эса қанот ҳимоячилари билан биргаликда ҳужумни қувватлаб, сал орқароқда ҳаракат қилади. Бироқ ўрта қатор ўйинчилари эпизодик тарздагина ҳужумнинг биринчи эшелонига қўшилишлари керак. Ўрта қатор ўйинчиларининг ҳадеб илгарилаб кетавериши тўртта ҳужумчининг ҳаракатларини қисиб, уларни оператив ўйин жойидан маҳрум қилиб қўяди.

Қанот ҳимоячилари ҳам ҳужумга эпизодик тарзда қўшилиб турадилар. Мудофаадагилар тўп олганларидан кейин жавоб ҳужуми вақтида асосан шундай қилганлари маъқул. Марказий ҳимоячилар эса камдан-кам ҳужумга ташланадилар, чунки майдон марказида рақибларнинг ҳамкорлик қилаётган ўйинчилари борлигини, бунинг оқибатида ўз дарвозалари хавфда қолиши мумкинлигини ҳамма вақт ёдда тутадилар.

Агар рақиблар фақат зона ҳимояси тизимини қўл-ласалар, унда ҳужумчилар ҳаракатига қуйидагилар хос бўлади:

а) ўрта қатор ўйинчилари ва қанот ҳимоячиларининг ҳужумга қўшилиб, жамоавий манёвр қилиши ҳисобида ҳужумнинг айрим участкасида сон жиҳатдан устунлик ҳосил бўлиши;

б) дарвоза олдидаги маълум зонада рақиблардан бирини яқка курашда шахсан ютиб чиқиб, кейин қўшни зонада сон жиҳатдан устунлик ҳосил қилиш ёки ҳужумни зарба бериб тугатиш.

REFERENCES

1. Абидов Ш. У. Ёш футболчиларни техник-тактик ҳаракатларини мусобақа шароитида баҳолаш ва самалдорлигини аниқлаш //Fan-Sportga. – 2020. – №. 6. – С. 17-19.
2. Абидов Ш. У. Корпоративная социальная ответственность в спортивной промышленности //Научный альманах. – 2017. – №. 4-3. – С. 398-400.
3. Abidov S. U., Igamberdiev O. R., Bozorov S. R. Yosh futbolchilar mashg'ulotlaridagi yuklamalari hajmini yoshga qarab o'zgarishining maxsus harakat sifatlariga ta'sir etishi //Eurasian Journal of Academic Research. – 2022. – Т. 2. – №. 10. – С. 229-236.
4. Абидов ш. Футбол ўргатишда дастлабки тайёрлов гуруҳларида техник-тактик кўникмаларни ривожлантириш //О 'zbekiston milliy universiteti xabarлари. – 2022. – Т. 1. – №. 7.
5. Abidov Sh.U. Issues of modern sports and effective training of footballers //актуальныевопросыпедагогик. – 2021. – с. 107-109.
6. Abidov Sh.U. Using of "customer department" the football clubs'marketing management system //инновационноеразвитие. – 2017. – №. 4. – с. 43-44.
7. Артиков А. А. Футбол спорт турида дарвозага зарба бериш аниқлигини баҳолаш услубияти //Fan-Sportga. – 2022. – №. 1. – С. 48-51.
8. Артиков А. А. Тўп узатишлар ва дарвозага зарбалар аниқлигининг таҳлили //Fan-Sportga. – 2020. – №. 4. – С. 35-37.

9. Артиков А. А. Ёш футболчиларни дарвозага зарба бериш аниқлигини ўрганиш //Fan-Sportga. – 2021. – №. 3. – С. 79-81.
10. Артиков а. А. Осиё кубоги-2019 ўйинларидаги ўзбекистон терма жамоасининг дарвозага йўлланган зарбалар аниқлиги бўйича таҳлил //Фан-Спортга. – 2020. – №. 7. – С. 16-17.
11. Артиков а. А. Офк кубоги ўйинларида ўзбекистон терма жамоаси футболчиларининг техник усуллари аниқлигини таҳлил қилиш натижалари //Фан-Спортга. – 2019. – №. 3. – С. 42-45.
12. Артиков А.А. Мусобака шароитида малакали футболчилар томонидан бажариладиган техник усулларнинг мақсадли аниқлигини таҳлил қилиш //Фан-Спортга. – 2018. – №. 3. – С. 49-53.
13. Artikov A. Effect of fatigue on the target accuracy of techniques in sports games //Журналиностранныхязыковилингвистики. – 2022. – Т. 6. – №. 6. – С. 21-30.
14. Артыков А. А. Анализ целевой точности игровых приемов футболистов в зависимости от уровня специальной физической подготовленности //Физическое воспитание и студенческий спорт глазами студентов. – 2020. – С. 654-657.
15. Игамбердиев О. Р. Футбол тўғаракларида шуғулланувчи 4-5 синф ўқувчиларини жисмоний тайёргарлигини ошириш //Fan-Sportga. – 2021. – №. 6. – С. 54-56.
16. Игамбердиев О. Р. Умумтаълим мактабларида футбол тўғаракларини ташкил этиш тизими //Фан-Спортга. – 2020. – №. 3. – С. 56-58.
17. Igamberdiyev O. R. Important issues of increasing the physical fitness of students in grades 4-5 in secondary schools //актуальныевопросыпедагогтики. – 2021. – С. 101-103.
18. Igamberdiev O. R. O. Organization of football clubs in schools and improving the physical fitness of those involved in them (on the example of 4-5 graders) //Eurasian Journal of Sport Science. – 2021. – Т. 1. – №. 2. – С. 177-184.
19. Игамбердиев О.Р. Анализ охвата учащихся 4-5 классов кружками по футболу организованными в средних общеобразовательных школах //ББК 1 Р76. – 2020. – С. 224.
20. Igamberdiyev, O. R., and Dilmurod Kenjayev. "Educating the quality of quickness of players of the training group." Modern Science and Research 2.5 (2023): 71-74.
21. Igamberdiyev, O. R., and Abbos Toshpulatov. "The effect of technical training of young players on competition activity." Modern Science and Research 2.5 (2023): 63-63.
22. Игамбердиев, О. Р. "Умумтаълим мактабларидаги 11-12 ёшли ўқувчиларни футбол билан шуғуллантириш орқали жисмоний тайёргарлигини ошириш." Автореф. Дисс. П. Ф. Б. Ф. Д (PhD)–Чирчиқ 58 (2022).
23. Игамбердиев, О. Р. "Кўп йиллик тайёргарликнинг дастлабки босқичларида футболчиларни саралаб олишнинг илмий–назарий асослари." Fan-Sportga.–2022 8 (2022): 31-34.
24. Igamberdiyev, Obidjon. "Yosh futbolchilarni tanlab olish va seleksiyalashda yangi tadqiq qilish uslubiyatlari." Академические исследования в современной науке 1.17 (2022): 159-165.

25. Igamberdiyev O. The effectiveness of using tests for assessing their motor skills in the selection of young football players //International Bulletin of Applied Science and Technology. – 2023. – T. 3. – №. 4. – С. 451-456.
26. Кўп йиллик тайёргарликнинг юқори босқичларида футболчиларни саралаб олиш тизимлари. Sportda ilmiy tadqiqotlar. – 2023/2. 12-16-b.
27. Igamberdiyev O.R. Yosh futbolchilarni saralab olishda tibbiy nazorat//Jismoniy tarbiya va sport sohasidagi muammolar, yechimlar va istiqbollar mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman to'plami. – 2023. Chirchiq. 350-353-b.